

Izhaja trikrat na teden - šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 . 60 . . . 3-30
četrta leta 3 . 40 . . . 1-70
Posamične številke stanejo 10 vrb.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsb leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopis naj se pošilja le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošilja le upravnistvu.

Neplačanih pismen ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Oglesi in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gld. 80 kr. — Oglesi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

«Gor. Tiskarna» A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Trgovsko in obrtno društvo.

VI.

Naša obrtnja dandanes in v prihodnosti.

(Dalje).

Težko se je spuščati v podrobnosti o tisti veliki obrti ali industriji, ki bi se lahko ustvarila na naših slovenskih tleh. To so tako ogromna tla za bodoče zgradbe našega splošnega blagostanja, da bi trebalo napisati cele knjige, ako bi hotel kdo vredno obdelati to snov. Zadošča naj nam na sploh toliko naglašano dejstvo, da velike obrti nimamo prav nič. Iz tega sledi, da je v vseh strokah obrtnije še popolnoma neobdelano polje, katero bi lahko donášalo znamenite dohodke.

Kaj pa je prvi pogoj takemu napredku? Pač gotovo tisti, o katerem smo že toliko govorili: splošna omika za duhom časa in strokovno znanje. Naši bratje Čehi so tako znamenito napredovali gotovo pred vsem radi tega, ker imajo že na preostanjanje posvetnega razumnosti, dovolj tehnikov, inženirjev, mehanikov, trgovski izučeni in izvežbani ljudji, da se je treba vsak hip umisliti neko novo podjetje, da pridejo vsi ti talenti v porabo. In še jih imajo na ostajanje, da jih je najti po vseh večjih mestih sveta v najrazličnejših službah, državnih in pri zasebnih podjetjih.

Bila bi utopija, ako bi se hoteli mi Slovenci primerjati s Čehi in pričakovati, da nam naši domači sinovi ustvarijo in bodo vodili vso tisto veleobrt, katero bi mi radi videli na svojih tleh. Zato bo treba obračati večjo pozornost na razvoj češke industrije ter s pomočjo Čehov ustvarjati polagoma taka obrtna podjetja, ki se nam pokažejo v prvi vrsti izvedljiva. — Da preidemo od tega načelnega postavka takoj na praktičen vzgled, pogledajmo pivovar, o katerem smo govorili v poprejšnjem oddelku. Na Češkem in Moravskem je prav veliko pivovarjev, ki izdelujejo znamenito pivo, ali ga v naše kraje ne izvažajo in ga ne bodo nikdar iz-

važali. Od tam prav lahko dobimo dobrega sladka (ki varí pivo), kakor tudi voditelja celega podjetja. — Enako v drugih slučajih.

Poleg pivovarja in nekaterih obrtnih podjetij, o katerih smo deloma že govorili, bo treba pač najprej misliti na obrti, ki ne zahtevajo prevelikih kapitalov in dajejo take izdelke, ki se rabijo tudi pri nas v vsaki hiši, da je torej zagotovljen za začetek zadosten uspeh že z domačim konsumom.

To so n. pr. kavine primesi, kakor sladna kava, figova kava, ona po vzgledu Frankove ali družbe sv. Cirila in Metoda. Smokev gredó iz naše dežele v Beljak h Ghonu, v Lienz, na Češko, in od tam prihaja zopet v naše kraje figova kava, katere se veliko porabi. Posebno od Mostarja čez Metkoviče pride mnogo smokev v take tovarne. Ali ni naša dežela mnogo bliža tem virom figove kave? Koliko se proda po naših deželah takozvane Kneipove sladne kave? Na tisoče potrosijo tovarne le za reklamo, torej morajo delati velikanske dobičke. In vendar ni treba velikih kapitalov za taka podjetja.

Male tovarne za milo in sveče, za voščilo (biks), črnilo, za kandidate, za razne pisarniške potrebe, za vžigalice bi se ustanovile z razmeroma najmanjšim kapitalom.

Kar se tiče vžigalic, je pisal dr. Pečnik že v začetku l. 1898. v „Soči“ tole:

Izvoz avstrijskih vžigalic je razprostrt v celo Afriko, Indijo, Kitaj i. t. d. Les imamo. Na Kranjskem je celo izdelovanje (nepomočenih) vžigalic domača obrt. Sicilija nam je tudi bližja nego Nižje-Avstrijsko. Kaj torej še manjka slovenski tovarni za vžigalice? Omika (strokovna) naših malih kapitalistov! Ni-li sramota, da izdeluje celo vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda tuje? Slovenska tovarna za vžigalice bi imela z vžigalicami omenjene družbe, ki vedno bolj prodirajo v narod, že neko pripravljeno polje. V prekomorju tudi ni težko dobiti pozicije, posebno, ko smo tako blizu Trsta.

Ne vem, kje na Kranjskem izdelujejo na kmetih (nepomočene) vžigalice. Té kupuje od kmetov, ako se ne motim, neka nemška

klika, ki jih potem oddaja milijonarju, židu Strossu, v Aleksandriji. Gospod Stross prodaja te vžigalice tukajšnjim arabskim malim tovarnarjem, ki jih tu namakajo, kartonirajo in prodajajo pod imenom »egiptske« ali pa »arabske narodne«, »moslimske« vžigalice. Samo Stross si s svojim posredovanjem prisluzi vsako leto lepe tisočake. Ali bi ne bilo mogoče tiste Kranjce v zadrugo združiti, da iščejo potem sami zveze s tukajšnjimi malimi tovarnarji brez nemškega in židovskega posredovanja? — Ali še bolje: Ni-li slovenskih rodoljubov, ki bi iste zadruge pomagali na noge, da si sama stvari tovarno za vžigalice »egiptske«? Blago gre že od nekdaj.

Tu treba dostaviti, da imamo v Gorici in okolici veliko delavcev in delavk, ki delajo v taki tovarni; sposobnih rok bi torej ne manjkalo.

Ali dovolj! Ne spuščajmo se dalje v podrobnosti. Katere obrti bo mogoče najprej ustanoviti, pokažejo razmere, pokažejo duševne in denarne moči, ki nam bodo na razpolago.

Vse tako in enako stremljenje po vedno novem napredku na obrtnem polju se mora pač neke osredotočevati, kjer se dalje skrbno neguje in vodi po nekakem stalnem načrtu. In to središče bodi — Trgovsko in obrtno društvo za Goriško.

(Dalje pride).

Goriška ljudska posojilnica.

„Soča“ je razkrinkala dr. Gregorčiča že v februarju, kakošno zahrbtno gonjo je pričel proti sedanjemu redu v tej posojilnici. Povedala je tudi, kako je pisaril dr. Pavlica po deželi, da bi duhovniki pobrali med posojilničarji pooblastila, s katerimi bi dobili ta prvi denarni zavod v „svoje roke“. — Ta dva semeniška profesorja torej nista zadovoljna niti s tem, da imata v razateljstvu med 5 odborniki kar 3 svoje pri-tase, marveč hočeta dobiti posojilnico popolnoma v svojo oblast. Že „Mont“ je iziljučno v duhovskih rokah, a zdaj bi hoteli še našo posojilnico osvojiti — semeniški go-podje in njihovi verni služabniki.

Šudenega ali jeznega vsled nepričakovanega sklepa, je šel v svoj dvorec, vzal sboj Lupa in dva opredi, zajahal konja in na skrivnem odpotoval v Lombardijo.

Spreminjaje pogostoma konje, so jezdili dan in noč. Med potoma je moral Lupo praviti Marku vse, kar je vedel o Bici in o svojem gospodu.

Ermelinda ni bila v svojem pismu omenila podrobnostij. Ona je namreč mislila, da je celo spletko zasnoval Marko, in da mora torej biti njemu vse dobro znano, mnogo bolje nego njej.

Ko je Visconte, ki ni nič vedel, slišal, kakó je bila izginila Bice s svojo dekle, kakó je bil Lupo s svojim gospodarjem vlovljen, in kakó je bil ta tudi potem na poti v Lucco v hudi nevarnosti, se je domislil smrtnega sovraštva Lodrisijevega proti Ottorinu; spomnil se je tudi neke Pelagruove ponudbe, katero je moral gotovo nadahnuti Lodrisio, da bi se namreč spravilo mladege viteza; domislil se je še mnogih drugih strupenih besed, bodisi Pelagruove samega, kakor tudi nekega njegovega sla — in primerja je čas in okoliščine, premišljuje kedaj in kakó se je moglo vse dogoditi, je prišel do zaključka, da sta morala vso stvar dognati Lodrisio in Pelagrua, oba zvižajnika in hinavca,

Ali tega namena oni ne povedó, to se umeje. Narobe, prave namene morajo skriti in iskati kake pege, katere bi izkoristili v tem strankarskem boju. — Kdor pa išče, ta najde, pravi pregovor. Ali je resnično ali ne, za to se ne brigajo, kakor jim ni prav nič mari to, da denarnemu zavodu lahko le škodujejo. Mi „Sočani“ jim živo sledimo v tem boju in jih delamo odgovorne pred svetom in pred — zakonom.

„Gorica“ od 17. t. m. je prinesla članek v podporo dosedanega „lihega delovanja“ dr. Gregorčiča in dr. Pavlica. Ta dva gospoda sta organizovala vse farovže po deželi za agitacijske posredovalce, kamor se pozivljejo posojilnični dolžniki, katere mamijo tudi z najgršimi lažmi, da podpisujejo pooblastila. Nekaj podobnega, nekaj tako nevarnega in odgovornega še ni bilo v nobeni denarnem zavodu na Slovenskem. — „Tiho delovanje“ dr. Gregorčiča je iznašlo tudi tak atentat na varnost prvega denarnega zavoda v deželi. — Članek v „Gorici“ ima namen opravičiti v javnosti ono skrivno agitacijo ter slepiti posojilnične člane, da jih lože vlovijo v klerikalne mreže, iz katerih ne bo več izhoda.

Poglejmo obdolžitve:

1. Visokost prometa je večkrat le pesek v očih! L. 1885. je bilo 1598 (prav: 15.948) gld. prometa in 281 gld. dobička, l. 1898. pa 1.247.445 gld. prometa in le 7221 gld. dobička.

Odgovor: To je ravno dokaz, da posojilnica je delala l. 1898. z manjšim dobičkom. Vrhu tega piscu „Gorice“ ni neznan, da je plačala posojilnica iz dobička vse pristojbine in stroške ob nakupu hiše v Gosposki ulici. — Pisec se je tu hudo vrezal v svoji strasti, kajti hotel je vzeti veljavo napredku posojilnice pod dr. Tumo; visoki promet ga peče. — Toda napredek naj povedó druge številke, — in to so hranilne vloge, ki so najbolješ merilo. L. 1895. jih je bilo 165.093, l. 1899. pa okroglih 660.000; čisti dobiček l. 1895. je znašal 3426 gld., lanski pa okroglih 8200.

Samo lani je torej naredila več dobička nego v vseh letih od 1883. do 1894. — Ali treba je še vedeti, da je nastala lani splošna evropska denarna kriza, da je celo naša posojilnica morala iskati denar pod težjimi pogoji nego ga je ljudem posojala. — Tolik nikdar pričakovan uspeh je seveda na poti „Goričankim“ spletkarjem, ker glasno govorijo proti njim in zahteva, da se ohrani dosedanji red.

2. Dalje trdi, da pod dr. Tumo je zavlada kapitalistična struja. Geslo je:

ki sta, kakor mu je bilo znano, občevala že davno jako zaupno med seboj.

Vsled teh mislij mu je zopet vskipela kri po žilah, in lici ste se mu zapalili od jeze. V svoji razburjenosti je prisegal, da se hoče maščevati za sramoto, ki sta mu lopova nakopala na glavo, ter kaznovati ju za smrtno težavo, katere sta prizadela ubogi materi in nesrečni deklici; da neče mirovati, dokler hudobneža ne izdihneta svojih podlih duš. Takó poln jeze in želje po osveti, je spodbadal konja ter ga pogajal v dir.

Dospevši po trudapolni, vratolomni jezi v Milan, je odposlal opredi z vsemi konji v svoj dvorec. On pa je z Lupom peš pohitel v hišo grofa Del Balzo. Hotel je na vsak način govoriti z Ermelindo, ter slišati od nje, ali bi bila morda ona med tem kaj izvedela o izginjenih, da bi se nemudoma ukrenilo, kar bi bilo potrebno za njih rešitev. Želel se je tudi opravičiti pred njo, ter pojasniti ji, da on ni bil deležen pri tisti nečuvni lopovski čini; kajti nikakor ni mogel prenašati misli, da je takó neznano omažeževan v očeh ženske, katero je nekda ljubil bolj ko svoje lastno življenje, in katero je še sedaj cenil više nego vsako drugo stvar na svetu.

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

TRIDESETO POGLAVJE.

To pismo je vstvarilo pravi pekel v Markovem sreču. On bi bil najraje kar nemudoma zajahal konja ter odjezdil naravnost v Milan. Komaj ga je zadržala misel na luccansko opravilo, o katerem se je imelo sklepati naslednji dan. Celo tisto noč je preživel, kakor da bi bil na trnji. Zaspati ni mogel na nikak način, vest ga je pekla, njegova domišljija mu je slikala grozne pošasti, bil je takó nemiren in razburjen, da je hotel skoro zblazneti. Sedaj je skočil s postelje, ter stopil k oknu gledat, ali se že prikazuje zaželjena a zajedno tudi sovražena dneva svetloba, sedaj je meril z velikimi koraki sobo, a sedaj se je zopet vlegel, in se na to obračal na ležišču, ne mogoč najti nikjer miru in počitka.

Nazadnje se je vendarle zdaniilo, prišel je določeni čas, in on je stopil

pred priore. Njegov obraz je bil zbe-gan, gledal je srepo; govoril je malo in zmeden. Vsak ugovor ga je dražil; vsaka beseda in vsak mig je vzbujal njegovo sumničenje; dozdevalo se je, da se hoče prepirati z vsemi. Skratka, vedel se je takó nedostojno in nepre-vidno, da manjšina, katere se ni nikoli hotela spustiti v tisto kupčijo, je prav lahko potegnila na svojo stran večino, katere jo je poprej želela skleniti. In takó je bila kmalu vsa gosposka jedina, da se pogajanje pretrga, in se popolnoma odkloni pridobitev mesta Luce, kajti vsi so bili tega mnenja, da se more le malo zaupati takó čudnemu, prevzet-nemu in kljubujočemu človeku, kateri je bil videti tak, kakor da bi moral sedaj pa sedaj zblazneti).

Predno so jeli priori in drugi dostojanstveniki ljudovlade sklepati, je bil Marko odšel iz dvorane. Ko je potem doznal sklep, ne da bi se o tem pomenil s poveljiki nemških čet, ki so bili tudi prišli z njim v Florencijo radi pogajanja, ne da bi se kazal kaj za-

*) Tedaj se je Marko podal v Florencijo, kjer so ga sprejeli z veliko častjo. Ostal je tam nekoliko dni. Govoril je malo, in se sploh vedel takó, da bi se ga skoro bilo moralo soditi blaznega.

Boninecontrus Morigia. Chronicum Mo-doetiense, C. 42.

Cim več denarni zavod nese, tem boljše je.

Odgovor: Ta trditev je s prvo v velikem nasprotju. V prvi točki smo ugotovili, da je bilo l. 1898. v primeri z l. 1885. pre-malo dobička, tu pa zopet trdi, da je za-veladala pod Tumo kapitalistična struja itd. — Ali se bolj se je pisec udaril samega sebe po zobeh malo vrst naprej. Sam je po-vedal, da do polovice l. 1895. je posojala na menice po 7%, na intabulacije pa po 6%, od takrat naprej pa na menice po 6½% a na intabulacije po 5½%, torej za nižje obresti. Pobožni poštenjakovič je iznašel novo kapitalistično strujo v tem, da od julija 1895. pa do danes se obresti niso še bolj zni-žale. Kako naj se imenuje taka brezvestna pisarija? — V ravnateljstvu so 3. v nad-zorstvu 2 pristasa „Gorice“, ali doslej ni še nikdo predlagal, naj se obresti znižajo, ker vidijo, da se po teh pogojih ni mo-gloče postreči niti polovici prošnji-kov, in ker te obresti popolnoma odgovar-jajo sedanjim posojilničnim in splošno denarnim razmeram. (Glej sestavek „Resnice ne marajo“).

Da bi posojilnica le dobila še milijon kron, vse bi lepo razposodila po 6½% v popolno zadovoljnost vsega občinstva. Ali pisec „Gorice“ ne vé, kako drag je denar prav pol leta sem? Saj ga denarni zavodi sami najemajo po 5 do 6%, ako ga le mo-rejo dobiti. L. 1897. je bila podobna de-narna stiska. Dr. Tuma je takrat prosil dr. Gregorčiča, naj se kje polegne za pomoč, ali n. z. se je otrese, češ: „To ni moja reč, ni moja reč!“

Skratka: Kdor danes besednajači o zni-žanju obresji, ta je čisto brezvesten „Bauernfänger“, ki računi na nevednost ljudstva, da mu pojde na led, kakor se je godilo včasih ob volitvah, da je šlo za tistim kandidatom, ki je imel vedno le „znizanje davkov“ v ustih. — Pri posojilnici ne igra za kmeta nikake vloge ½% gori ali doli, pač pa solidnost in varnost zavoda, da ni nevarnosti, da bi moral kmet pred časom plačati dolg itd.

3. Dr. Tuma je ukazal letos obračunati deležnino po 6% mesto 5%, kakor je bilo poprej, dasi vé, da sme kaj takega storiti le občni zbor. — Tako se glasi tretja zatozba.

Odgovor. Skupna seja ravnateljstva in nadzorstva 20. aprila 1899. je določila, naj se zapnape računijo deležnine po 6%, ki se plačajo takoj po novem letu. To se je bilo sklenilo zategadel, ker posojilnica nujno potrebuje večjo garancijo, da lahko dobi več denarja za naše ljudstvo. Ako bo deležnina po 6%, se je reklo, bodo ljudje vlagali de-leže, kajti deleži dajejo posojilnici varnost. V tisti seji je bilo tudi 5 pristasev „Gorice“. Isti sklep se je razglasil v „Soči“ in ljudje so res začeli vlagati deleže z namenom, da prejmejo ob novem letu po 6%. — Ta sklep se ni nikdar preklical! — Tudi prej-snja leta se je izplačevala deležnina takoj po novem letu, če tudi jo sme praviloma določiti šele občni zbor. Tako je delal dr. Gregorčič, takó dr. Kos, tako za njima jaz, tako vsi — le dr. Tumi treba steti v greh, ko je izvršil le sklep skupne seje. — Občni zbor ta čin gotovo le odobri. Kdor bo nasprotoval, bo le — hinavec, kajti vsakdo prejme raje 6% nego 5%. Žrtev posojilnica danes ne potrebuje! Za brco dr. Tumi pa malce hinavščine ne bo škodilo, kaj ne?! Kdo bi pa verjel?!

4. Dalje pravijo: Dolžnikom hočejo znizati deleže le na 1 gld., ali vzeti jim tudi pravico glasovanja. Posojilnica bi prešla v oblast bogatinov in bi postala nekaka ljub-ljanska hranilnica.

Odgovor: V čevagih rokah je pa zdaj, ako ne v rokah — bogatinov? Ako ti hočejo, mora posojilnica napovedati jutri konkurs. Ali denar raste v železnih bla-gajnah, da ga ljudem posoja? Saj denar morajo zaupati posojilnici v glavnem le bogatini, le tisti, ki ga imajo; ali oni ga lahko tudi odpovejo, kedar se jim zljubi.... Tisti, ki so denar vložili, tistih je posojilnica!

Kar se dolžnikov tiče, je pa reč taka. Ljudje si izposojajo največ male zneske, do 300 gld. jih je največ. Da morajo plačati delež 10 gld., jih preveč hudo zadene, pre-več jim je odtegnjeno. — Zato se je name-revalo, da bi znasaliti deleži le 1 gld., kar bi nikogar nič ne bolelo, zato pa bi imeli po pravilih tudi manj pravice, t. j. da bi ne imeli volilne pravice in se nekaterih dru-gih manj važnih.

Hinaveci okoli „Gorice“ se hočejo po-kazati tu kot varuhi in dobrotnike ljudstva itd. Vprašam tu vseh 1400 posojilničnih dol-žnikov, kedar so se doslej sploh brigali za občne zборе? Nikdar ni bilo nobenega poleg in treba je bilo bobnati skupaj tistih „neko-liko bogatinov“, da je bil občni zbor sploh sklepčen. Posojilnični dolžniki so zadovoljni, da jih sploh na miru pusté in imajo v po-sojilnici potrpljenje, ko niso točni s plačili, kakor je navadno, a ne da bi hodili še ro-govilit na občne zборе, morda celo proti mozem, ki so se mnogo trudili, da so jim preskrbeli varno posojilo. Zato se nikdo ne briga za to, ali ima volilno pravo ali ne, tola stabilnost zavoda zahteva, da se onemogoči zapnape vsako podobno huj-skanje in spletkarenje, kakoršno vodita prav zdaj dr. Gregorčič in dr. Pavlica. Posojil-ničnim dolžnikom more tako ro-vanje prinesiti le veliko škodo! Tu vidimo neravnost kazni vredno rovarstvo

proti tistim, ki dajejo svoje denarje posoji-nici na razpolago. Ali mari meni dr. Gre-gorčič in njegova banda, da bodo ti pustali svoj denar v posojilnici v razmerah, katere hočejo ustvariti — prekucnihi?! Kdo bo trpel največ škodo? Gotovo le taki posojil-nični dolžniki, katerim bo težko, dobiti denar drugod, da ga vrnejo posojilnici.

5. „Gorica“ dolži dr. Tumo, da se krčevito drži posojilnice kakor deželnega od-bornistva, ker jo smatra za politično posto-janko itd.

Odgovor: Po čemur sami srčno hre-pené, to očitajo dr. Tumi. Sami hoté posoji-nico vpreči v klerikalni voz dveh semenjskih profesorjev, da bi jo izkoristili v svoje stran-karske namene, a očitajo isto dr. T., ki ima v ravnateljstvu večino proti sebi. — Dr. Pavlica sam je pisal po deželi, da morajo dobiti posojilnico v „svoje roke“, a kaj to znači, je umljivo vsakomur.

6. Meni očitajo, da podpiram dr. Tumo, ker imam dobiček od oglasov in tiskovin.

Odgovor: To je eno tistih nizkih sumničenj, katero je nedolgo že „Ed.“ s studom zavrnila. Ti katoliški postenjaki pod-tikajo vsakomur, ki ne trobi v njih rog, le slabe ali sebične namene; znamenje, da — so sami taki. Kar se posojilnice tiče, daja „Soči“ malo oglasov, veliko manj nego ka-terikoli denaren zavod v podobnih slučajih. Posojilnica daje „Soči“ le, kar je po pravilih dolžna dati, vso ogromno reklamo pa ima zastoj. — Tiskovine plača kakor vsaka druga stranka. Ne zgrešim nič, ako rečem, da se „Gorici“ sline cedé po boga-tejšem zaslužku... in baš to neli njen epi-tit na posojilnico.

Končam tudi jaz z besedami: Ljudska posojilnica je za ljudstvo in ne za vole, ne za kapitaliste in še manj za poli-tične spletkarje Gregorčič, Pavlica & C.o. Doslej je bila za ljudstvo, in to naj ostane! Ako pride pa v roke spletkarjem, posojilnica neha biti to, kar je bila doslej, in postane le politična postojanka „Goričan-ske“ klike, ki izkorišča v svoje namene ter s tem uničuje že dovolj — „Šolski dom“. Že lani je ustanovila „Centralno poso-jilnico“, toda ni je otvorila, ker upa, da dobi v krepilje ljudsko posojilnico. Ako je ne dobi, otvori centralno, in kar imajo „Goričanski“ vitezi pri ljudski, odpovejo in vložijo v centralno ali pa na „Mont“. Ker imajo pa vsi skupaj le neznatne svote, jim posojilnica lahko izplača ali vsaj veliko lože nego obratno „Goričanski“ spletkarji — pri-stašem „narodno-napredne stranke“.

A. Gabršček.

Najnovejše versko prepričanje.

(Dopis iz Prage).

I.

Antisemitizem, kakor se javlja pri nas v Avstriji, je katoliški klerikalizem. Nastopa poulično, z nasiljem ter izrablja vero v svoje namene, zato je ravno klerikalni. Kot sred-stvo uporablja vražo o ritualnem umoru. Ker se ne more pokazati dovolj s pozitivnim delom, sega k nasilju, da sumniči žide, kakor bi uporabljali krščansko kri pri svojih obredih. Ritualni umor je versko pre-pričanje klerikalnega antisemi-tizma. Najnovejši dokaz za to trditev nam je podal list kraljevogradskega škofa Brynychy „Obnova“. Na neki židovski skupščini v Pragi je trdil žid Stein, da je oni, ki veruje v ritualni umor, norec. „Obnova“ vidi v tej trditvi „sužno razžaljenje katoliške cerkve“. In zakaj?

„V Tridentu na Tirolskem so 24. sušca 1475. umorili židje krščanskega dečka Šimona, da uporabijo njegovo kri pri svojih veliko-nočnih obredih. Tako se bere v duhovniških molitvah (breviaru), kajti Šimon je bil pro-glasen mučencem in dan njegove smrti se praznuje v tridentinski skofiji kot cerkveni praznik. In to naše prepričanje, uradno (oficielno) prepričanje, da, še več, to versko prepričanje katoliške cerkve se imenuje pri nas norost. S tem je razžaljen papež, ki je uvrstil v zaznamek mučencev dečka Šimona, razžaljen papež, ki je zapovedal cerkveni praznik, z njima smo razžaljeni mi vsi, razžaljena katoliška cerkev“. To je jedro dotičnega članka.

Kakršni ljudje, taka tudi vera. Ako so ljudje neizobraženi in surovi, neizobražena in surova je tudi njih vera, oziroma oni imajo prazno vero, vražo. Nemški katoliški antisemiti poznajo glavno plemenski, gospo-darski antisemitizem, ker so mnogo izobra-ženejši nego naši. Isto je na Angleskem. Avstrijskim in francoskim antisemitom je pa duševni oče kanonik Rohling, ki je razkrin-kan kot slepar in krivoprisežnik. On propoveduje ritualni umor.

Popolno obsodbo sta izrekla nad tem klerikalnim antisemitizmom dva katoliška angleška časopisa. V slučaju polenskega

umora, kjer hočejo imeti naši antisemiti sijajen dokaz ritualnega umora, sta se marveč oglasila tudi angleška katoliška lista „Tablet“ in „Weekly Register“, kakor poroča raeli-stični „Cas“.

„Tablet“ navaja mnenja odličnih židov, prestopivših h katoliški veri, proti ritualnemu umoru, potem pa nadaljuje: „Zdrava clo-veška pamet in krščanska ljubezen nas silita, da verujemo tem trditvam; naravnost dolžni smo pa z ozirom na fakt, da so nič manj nego 4 papeži proglasili to obdolžitev kot obrekovanje. (Zanimivo, da našim antisemitom tu niso papeži avtoriteta!) Našemu kat. misljenju je čisto neumevno, da priznani kat. listi, kakor „La Croix a La Verité“ („La Croix“ izdajajo, ako se ne motim, redovniki assumptionisti v Parizu, ki so bili nedavno v procesu, in je red sedaj razpuščen), ta fakt zamočujejo. Nekateri katoliški pisa-telji (n. pr. Rohling) se zadovoljujejo s tem, da se sklicujejo na ponarejene doku-mente ali pa na gorostasno razlaganje čisto nedolžnih določeb, kakor bi bili to dokazi. Kot katolici moramo priznati, da nismo doživeli še nikoli kaj tako žalostnega, kakor so spisi katoliškega profesorja dr. A. Rohlinga in to, kako ga je pobil protestantovski pro-fesor orientalnih jezikov — Delitzsch. Še hujše nego Rohling potenjajo njegovi franco-ski prijatelji in posnemalci Drumont, Desportes in drugi“.

Drugi katoliški list „Weekly Register“ je pa pisal:

„Ako bodo antisemiti med na-simi avstrijskimi sovorniki dalje počenjali svojo politiko nestrp-nosti, oskodujejo s tem katoliško cerkev v vseh deželah sveta. Zdi se, žalibog, da na fanatične avstrijske klerikalce resno misleči opomini kaj malo učinkujejo. Obžalovanja vreden je fakt, da uspeva anti-semitizem izključeno v katoliških deželah. Nastopanje avstrijskega, franco-skega in laškega tiska je verski zavesti teh narodov v trajno sramoto. Listi, ki jih podpirajo novci in duh klerikalcev, so spravili s svojo protizidovsko politiko katoličanstvo v slabo ime. V Avstriji se voditelji protizidovskih gonj za svoje divje potenjaje javno proslavljajo. Žalostno je, da moramo vse to priznati — toda cerkev ne sme nikoli pozabiti, da se resnica resnice ne sme bati“.

Tako pišejo izobraženi katolici.

Bolj nego vse dokazovanje pa prepriča človeka, ako ima priliko, da zasleduje, kako so polagoma razvija in dela kak ritualni umor. Tak slučaj je bil nedavno v Náchodu na severo-vzhodnem Českem. Izgubila se je krščanska služkinja, ki je služila v židovski rodbini. Antisemitski listi so takoj začeli sicer izprva previdno, toda dovolj jasno namigavati. Obljubljali so, da bodo natančno zasledovali dogodek. Deklica se ni nasla takoj, začelo se je sumničenje, iskanje in naznanjale so se že razne okoliščine, ki so potrebne, da je ritualni umor popoln. Doseglo se je že toliko, da so prijeli žida-gospodarja, ljudstvo se je z dvoumnimi naznanili begalo, razbur-jalo, da vse se je pripravljalo, kdaj udari plat zvona, raznih dvomljivih elementov se je zbiralo vedno več in več, našel se je človek, ki je prisegel, da je videl pri židu to in ono sumljivo — skratka: položaj je bil čisto pripravljen, ozračje napolnjeno ri-tualne elektrike. A tu so naenkrat dobili de-klico utopljeno brez najmanjšega sledu o kakem umoru! Ritualniki so se zopet tiho umikali v svoje brloge, izgubivši za enkrat svoj plen, krivoprisežnika je zadela zaslužena kazen....

DOPISI.

Iz okolice, dne 17. aprila 1900. — (Javni plesi). Navadni javni plesi so že začeli. Velikonočni ponedeljek so plesali v Furlaniji na štirih krajih. Furlani kaj radi prirejajo take ples, da pobirajo denar od Slovencev, kajti slovenski denar jim kaj dobro tekne. V ponedeljek se je plesalo tudi v Gradišči ob Soči. Zavzel sem se, ko sem videl toliko naših ljudi, namenjenih na ta ples.

Na mostu v Zdravščini jih je stela neka oseba do 300 in se polovico jih je bilo za-daj, in ni bilo mogoče več jih presteti. Ven-dar se pa naši mladeniči kaj spodobno vedejo v teh furlanskih vaseh. Po vseh krémah in tudi na trgu so prepevali le svoje narodne pesmi.

Lep slučaj se je dogodil tudi v vlak-u od Rubij do Zdravščine. Peljali so se tudi

nekateri naši goriski lahončki ter prepevali nam Slovincem zaljivo pesem „Marameo“. Na istem vozu se je peljalo tudi nekaj mla-deničev iz Mirna in iz Rupe. Neki mladenič iz Mirna pa, ko je slišal ta goriskim Lahom priljubljeni „Marameo“, je začel tudi on peti pa slovenski „Marameo“. To je pa tiste lahončke tako prestrašilo, da so hitro postali mutasti in potem molčali kakor kamen. — Toliko za danes, prihodnjic kaj več. — Na svidanje!

Opomba uredništva. Plesi so pričeli zopet, in naši fantje tam, kjer so v bližini Furlanov, bodo hodili, kakor po na-vadi, kaj pridno plesat k njim. Furlani so veseli, da jim prinesejo Slovenci kaj denarja, ker nasi fantje se kaj radi postavljajo in so, kar se tiče plačevanja, preveč radodarni, celo razsipni. No, v zahvalo za to pa, če se pripeti le kaka malenkostne reč, ki Furlanom ni po godu, dobé plačilo v laskih listih, kjer jih ozmerjajo kot suroveže, barbarje, ali pa jih celo pripelje orožnik v Gorico k sv. Antonu na hlad. Marsikateri fant si je tam že pulil lase ter si očital, zakaj da je šel plesat v Furlane. Gorenji dopis nam daje povod, opomniti prizadete na to, da naj premišljujejo, če ni bolj pametno ostati lepo doma, ali če že ni drugače, zavrteti se na domačih tleh, nego hoditi v Lahe, kjer so razpostavljeni raznim nevarnostim!?

Iz kanalske Idrije, dne 14. aprila 1900. — V odgovor štev. 36. cenjene „Soče“ od 27. marca t. l. g. dopisniku iz kanalske Idrije se zahvalujem, da me ima in imenuje modrijanom in mu ne zamerim za to, kajti so bili enkrat na tem božjem svetu mo-drijani, a zdaj jih ni več, kakor menda le jaz edini.

Zaradi nameravane nove ceste po na-sem hribu nisem bil nikoli nasproten, in, dal Bog, da bi se začela kaj graditi, ravno tako nisem nasproten, da se naše postranske in občinske ceste popravljajo, da sem pa dotič-nemu rabotniku-delavcu zabranil nesti ka-men, sem imel pravico, ker ga je od mojega sveta odtrgal.

Da sem se storil peljati v košu na svoj dom, sem bil gospodar storiti to, ker ko bi imel konje in kočijo, bi se ne bil peljal z voli in v košu, kar sem imel to sem tudi rabil, in to je bila moja stvar.

Modrijan.

Z Livka, dne 16. aprila 1900. — (O občinskih volitvah). Blizajo se nove volitve. Zatorej možje-volilci na noge. Volite le take može, kateri so tudi sposobni za ta stan. Naš kurat ima tudi sedaj, kakor pri dopolnilnih volitvah v drž. zbor, obilo posla. Začel je že krošnjari od hiše do hiše ter pregovarjati volilce s pomočjo nekdanjega župana — in nekaterih nazadnjaskih staresin, o katerih dobro veste, koliko koristi so Vam napravili.

Od starokopitnežev torej, na celu jim kurat, ne dajte se nikar premotiti; volite tako, da postane neodvisen občinar župan, ne pa kurat!

Gotovo se bodo nekaterim volilcem pred kuratom hlače tresle, pa le brez strahu! Kurat nima pri občinskih zadevah nič opraviti, naj se raje pobriga pri stvarih, ka-tere mu stan veleva. „Podkuković“.

Iz Smasti pri Kobaridu. — Naše županstvo namerava postaviti posebnega pismonošo, ki bi nosil pisma s Kamnega na Ljubušaje, Vrsno in Krn. To pa bi bilo za veliko občinarjev neprimerno. Za Ladre, Smast, Ljubušaje in tudi Vrsno prihaja zdaj skoro vse na pošto Kobarid. Tam so uradi, tam naši ljudje vse kupujejo, da imajo tudi pošto bolj pri rokah. Zato prosimo, da se ta reč bolje premisli.

Pri Kobaridu že delajo novo državno cesto. Čujem, da se delavci vedno pripravajo s podvzetnikom, ker morajo delati od zore do mraka, torej več nego je predpisano. De-lavci so zadovoljni tudi do 12 ur dela, ali kar je preveč, je pa preveč. — Naj se to popravi!

Domače in razne novice.

Osebnost. — Finančno predsed-ništvo v Trstu je imenovalo davčna adjunkta Fr. Vittorija ter Jos. Sfiligoja oficijaloma v X. činovnem razredu, poslednjega provizorično; prov. adjunkt Dav. Kukanič in praktikanti Ern. Andrejčić in Jos. Polli so imenovani adjunktom v XI. činovnem razredu, poslednji pro-vizorično.

Resnice ne marajo. — „Gorica“ je lagala o posojilnici in uradnikih, na kar jej

je bil poslan po pravek s pojasnilom. Toda izšlo sta že dve številki, a ni ga prinesla, pač pa je porabila podatke v pojasnilo za — nove laži.

Popravek se glasi:

Ni res, da bi bil kdo od uradnikov „Goriške ljudske posojilnice“ v uradu ali izven urada agitoval za stranko dr. Gregorčiča ali dr. Tume. Vabimo deželne poslance g. Bl. Grča, da nam pové ono osebo, katero so skušali uradniki pridobiti za stranko dr. Tume in na kak način, da se bode vedelo proti uradnikom postopati.

Ni res, da je demar za časa ravnateljstva dr. H. Tume dražji nego je bil za časa dr. Gregorčiča. Do meseca aprila 1895. posojalo se je na menjico na 6% obresti in zahtevalo 1% provizije, od takrat zmanjšala pa se je provizija na 1/2%. Sklepalo se je takrat tudi, da se provizija odpravi brž, ko rezervni zalog naraste do povoljne višine. Na intabulacije bila je obrestna mera do takrat po 6%, od takrat pa 5 1/2%. Intabulacijski troški in notarski troški znižali so se, od kar te posle oskrbuje deloma uradnik Josip Stukelj, na dobro polovico.

Prosimo, da v prid zavoda dočlaste se to pojasnilo: Posojilnica je narasla sicer do sedaj blizu gl. 700.000 — hranilnih vlog, vendar pa iste ne zadostajo za zahtevam tako, da ne kaže niti znižati obrestno mero od 5 1/2% na 4%, kakor torej ne kaže znižati obrestno mero od posojil, ker posojilnica s sedanjimi denarnimi močmi ne more postreči niti polovici prošelj za posojila. Dokler se garancija za hranilne vloge po drugi poti razmerno ne poviša, pa je po pravilih denarnega gospodarstva vezano skrbeti za močnejši rezervni zalog. Kot vzgled služi naj, da je 300 gl. posojila po 5 1/2% v posojilnici do 17. leta radi manjših vknjižnih in notarskih troškov ceneje pri „Goriški ljudski posojilnici“ nego pri t. kajšnjem „Monte di Pietà“ po 5%. Ako je posojilo dano na daljšo dobo nego 17 let, postane posojilo dražje nego pri „Monte di Pietà“. Manjši nego je posojeni znesek pod 300 gl. in krajša ko je doba posojila, večja je ugodnost pri „Goriški ljudski posojilnici“; večji kot je znesek nad 300 gl. in daljša ko je doba posojila, manjša je ugodnost pri posojilnici po gorenjem razmerju.

„Goriška ljudska posojilnica“ posoja na 5 let, a računi na to, da se jej posojilo vsaj v 10 letih povrne. „Monte di Pietà“ navadno posoja na daljšo dobo.

Iz teh razlogov se vidi, da obrestna mera po 5 1/2% odgovarja denarnim razmeram zavoda, in je ta obrestna mera tudi posojilničarjem ugodna. Ravnateljstvo je leta, 1899. predlagalo povišanje garancije, kar je izvanredni občni zbor odklonil; vezano je torej še za naprej skrbeti za vedno naraščanje rezervnega fonda.

S Kanalskega smo dobili dopis, v katerem je govora o tem, da dosluženi vojaki imajo prednost pri c. kr. državnih službah pred drugimi prosilci, kateri niso bili vojaki. Dopisnik pravi, da se pripetelo tu in tam slučaj, ko odpré žena takega c. kr. službenika, katerim so v poslednjem času povišali plače, kako obrt: stacuno, krčmo, kavarno ali kar si bodi, in tako dela družina, katera ima po možu že zagotovljen dohodek, drugi družini, ki je navezana le na svojo obrt, konkurenco. Dopisnik meni, da vlada bi morala strogo zabraniti kaj takega, da se torej ohrani obrt listemu, kateremu tiče, da se obvaruje revščine in drugih zlih posledic, katere bi mu nastale iz konkurence z družino, katera že ima svoj stalni zaslužek.

Goriški deželni zbor bo menda imel sejo še ta teden. Včeraj je bila seja petičijskega odseka. Dež. zbor je miroval od oljne nedelje dalje; po našem mnenju bi bil imel prav lahko par sej v velikem tednu, kakor so bile v drugih deželah, kjer imajo obdelati obilo gradiva. Vidi se nekam, da Italijanom se nič ne mudi, in zato se je bati, da še marsikaka važna reč odpade z dnevnega reda v dež. zboru, ker do otvoritve državnega zbora bo najbrže le še kakih dobrih 10 dni. Deželni zbor se bo moral torej jako požuriti, da dožene vse, kar predloženo in kar treba, če le v tem zavlačevanju ne tichi kaka „intriga“ na italijanski strani!

Kako zelo je potreba furlanskega tramvaja, se vidi iz tega, da ima malo gradišćansko okrajno glavarstvo, ki obsega (vstevši slovenski del) 667 km², že zdaj nad 50 km železnice na razpolago, namreč proti

od Tržica čez Gorico v Kormin in od Tržica v Cervinjan. Železnica teče ob vshodnem in ob severnem robu furlanske nižave in preko nje sredine. (Na zapadnem robu je državna meja proti Italiji, na jugu pa je morje; tod torej ni možno misliti na železnico). Najbolj oddaljene vasi Nogaredo, Višek in St. Vid imajo na razpolaganje tri železniške postaje: Kormin, Zdravščino in Cervinjan; do nobene teh postaj nimajo 15 km. Če zopet vzamemo vse gradišćansko okrajno glavarstvo, prihaja na vsakih 100 km² že 7 1/2 km železniške proge, med tem ko v vsej avstro-ogerskej državi odpada na enak prostor povprek le 4,7 km železne ceste. Glede železniških zvez je torej v Furlaniji dosti bolj skrbljivo kakor povprek po vsej državi, vrh tega je treba se pomisliti, da je v Furlaniji promet sploh zelo olajšan, ker se vrši vseskozi po ravnem.

Volitev župana v Solkanu. — Včerajšnja volitev župana v Solkanu je radi prevelike agitacije od vseh mogočih strani in pritiska od duhovske bila odložena na nedoločen čas. Ker so napejali vse moči duhovniki (pred vsem vikarij kromberški), da bi spravili na županski stolec njih kandidata (D.) ter so s tem zakasneli volilci, je komisar odšel. Večina Solkancev je želela Oblokarja in deloma Jos. Vuga. Zvižgala je vsa pričujoča množica z malo izjemami za klerikalci, kateri bi bili gotovo slavno pogoreli, ako bi bilo prislo do volitve.

Pomočno društvo „Rudečega križa“ za našo deželo je bilo dné 15. t. m. tudi poslalo Njeg. Velicanstvu brzojavno čestitko iz že znanega povoda 400-letnice pripadanja Goriško-Gradišćanske habsburški monarhiji. Njeg. Velic. se je zahvalilo tudi brzojavno po svojem generalnem adjutantju Paaru za čestitko. „Njeg. Vel. je sprejelo z veseljem ob tako pomenbnem povodu doposlano čestitko dež. pomočnega društva „Rudečega križa“ za Goriško-Gradišćansko ter me je pooblastilo izročiti svojo najvišjo zalogo Vašemu blagorodju in vsem članom društva“. Brzojavka je naslovljena na g. majorja pl. Catinelli kot predsednika društva.

Primorski list in Trgovsko in obrtno društvo za Goriško. — Kjer koli more, se zaleti ta klerikalni paglavci v trgovsko in obrtno društvo. Tako se norčuje tudi s shodom v Kozani, smeši slovensko trgovsko in obrtno društvo ter pravi, da društvo je prava toča za našo deželo, in da to prav dobro vedo tudi naši Brici. Zasnehanje „Pr. l.“ na „katoliški podlagi“ je bilo zavrnjeno že v našem listu po dopisu iz Brd, kjer se izraža želja, da bi društvo priredilo še kak shod.

Evo, kako sodijo Brici! Glasu iz Brd ustreže društvo ter priredi eden ali celo dva shoda o prvi priliki, na katerih se bo obravnavalo temeljito baš o gospodarskih vprašanjih, ki se dotičejo Brd, katera so bila doslej tako nekako pozabljena od naših veljakov, dokler se ni zavzelo za nje baš omejeno društvo!

Kako sodi nerazsodni „Prim. list“ z dr. Pavlico vred o trgovskem društvu, nas drugače ne briga, ker društvo ima jasno začrtan program in je prepričano, da tistim, katerim društvo tiče, hudo biva semeniškega profesorja dr. Pavlice ne bo škodovala, ker mu ne pojedejo na limanice. — Čujemo, da v današnjem „Pr. list.“ spusti tudi kapelan Dermanjša neko „zafrakcijo“ na društvo. Naj mu dobro tekne, da revček ne shuja!

Učiteljski shod v svrhu ustanovitve „Deželnega učiteljskega društva“ se je v tork ob 3. pop. izvršil s tem, da se je „Deželno učiteljsko društvo“ ustanovilo. Daljše poročilo nam je obljubljeno in prinesemo je v soboto.

Romarsko razglednice. „Mednarodna družba za razglednice“ je poskrbela za romarje, ki v nebrojnih masah hité v Rim, razglednice. Na istih vidimo Kristusa, kako izroča ključ sv. Petru, dalje vatikansko cerkev in oni hip, ko je papež, potrkavši na sveta vrata, otvoril sveto leto. Razglednice nosijo originalno zaznamko rimskega osrednjega romarskega komiteja v Rimu v zeleni barvi.

Razglednice dobis torej povsodi, ob vsaki priliki, in tako tudi za romarje niso smeje izostati. Družba napravi gotovo lep dobiček.

Radodarni donesek. — „Goriškemu Sokolu“ 10 kron mesto venca na krsto g. ci. Idi Gianola, svasti g. dr. Tuma, daruje g. prof. Seidl.

Razgled po svetu.

Državni zbor bo sklican prve dni prihodnjega meseca. Trde, da 8. morda celo poprej, ali pa tudi pozneje. Državni zbor ima rešiti pred vsem proračun in investicijske predloge. Za rešitev proračuna je čas do 30. junija t. l. Ako bi nastopila kakršnakoli obstrukcija, se odgodi drž. zbor in nastopi zopet § 14. Zbornica izvoli tudi kvotno deputacijo.

Misli se na sploh, da v slučaju, ako bi se pokazal državni zbor nesposoben za redno delovanje, ne odstopi ministerstvo nego v

tem slučaju bi bil razpuščen državni zbor in razpisali bi nove volitve.

Istrski deželni zbor najbrže za sedaj ne bo sklican, ker bi bilo premalo časa do otvoritve državnega zbora, katera se izvrši že začetkom maja. Ostalo bi deželnemu zboru časa za delovanje komaj dober teden dni. Zato mislijo, da bo sklican deželni zbor istrski kasneje, bodisi že poleti ali jeseni.

Italijanski listi spravljajo to v dotiko z „modusom vivendi“ za Istro, čes, da deželni proračun in druge nujne reči, ki bi se imele takoj rešiti, pusti vlada rajši v stanju provizorija nego da bi takoj sklicala dež. zbor.

Burska deputacija je dospela v Haag. Ker je dobila iz Nemčije mgljaj, da bi ne bila sprejeta od cesarja, se napoti iz Bruselja v Pariz. O podrobnostih njenega poslanstva deputacija ne daje pojasnil nikomur, temveč konferuje le s poklicanimi činitelji.

Svetovna razstava v Parizu. — Pri otvoritvi v soboto je govoril za trgovskim ministrom predsednik republike Loubet. Rekel je, da je Francija hotela prispevati k temu, da zavlada med narodi jedinstvo; na ta način je hotela delati za blagor sveta ob mejniku slavnega veka, čegar zmaga nad zmotami in sovraštvom, žal, ni bila popolna, ki nam je zapustil večno živo vero v napredek. Naprave narodnega gospodarstva, ki pokrivajo širni prostor razstave, nas uče napore posameznih držav, da dosepejo do umetnosti, kako živeti v človeški družbi. Ni krasnejšega prizora, nego če gledamo razumu, kako brzda naravne moči prirode. Kakor pa vlada človeški genij slepi materiji, tako je on sam podložen pravičnosti in dobroti. Največja oblika lepega se ne da izraziti s številkami, niti zabeležiti v katalogih. Vse duševne moči in njih napore naj goni ena velika moč: čut solidarnosti. Z veseljem povdarja govornik, da vse vlade spoštujejo ta vrhovni zakon. Vsem je geslo, da se ravna po načelih morale ter zagotavljajo delo. Govornik je pozdravil vlade, ki so se udeležile razstave in njih zastopnike, inženjerje, arhitekte, umetnike, podjetnike, in delavce ter izrekel nado, da veliko delo miru, na katerem sodelujejo vsi narodi, ne ostane brez dobrih posledic. Dvajseti vek pokaže malo več bratinstva vsaj nasproti vsakovrstnim nesrečam in nadlogam. Delo za dobro se razširi in se približa vzoru človečanstva. V tej nadi je predsednik otvoril razstavo.

Med govorom je zadonel 101 strel iz topov. Govoru so sledili burni klici: „Slava Loubetu, živel republika!“ Godba je zasvrala in pevci so zapeli „himno Viktorju Hugu“. Potem je predsednik v spremstvu generalnega ravnatelja Picarda obiskal posamezne oddelke razstave. Povsod so ga živo pozdravljali. Tudi krepkih „na zdar“-klince je odmevalo nebu.

Poslanec Bulat za Dalmacijo. — Državni poslanec in predsednik dalmat. dež. zbora je izdal v teh dneh na Dunaju brošuro, v kateri podaje nebroj dokazov, da sta utemeljeni ti-le dve glavni zahtevi njegovi: 1. Vse sodne, civilne in upravne oblasti v Dalmaciji morajo v občevaranju s strankami in avtomnimi oblastmi posluževati se onega jezika, v katerem so vloženi vloge, oziroma katerega se stranka ustmeno poslužuje. 2. Notranji uradni jezik in jezik medsebojnega občevaranja prej omenjenih oblastij mora biti srbsko-hrvatski.

Vojna v južni Afriki. — Bivanje ruskega carja v Moskvi se spravlja v dotiko z vojno v južni Afriki.

Poročajo, da odkar so Portugalci prekršili nevtralnost ter dopustili skozi njihove zemlje Angležem prehod, je ruski car razjarjen tako, da pošlje v sporazumenju z Nemčijo in Francijo Angliji ultimatum, v katerem jej zažuga, poslati preko mej Afganistana 120.000 mož, če ne odneha od vojne. Vest je neverjetna, ali kaže jasno, da na Ruskem prevladujejo simpatije za Bure proti Angležem. — Dnó 17. t. m. so izkrcali prevejetnike na otoku sv. Helene. — Mafeking se ni osvobodil in tudi ne bo, ker Buri trdno držé svoje pozicije. Drugače pa je z mestom v vsakem oziru pri kraju ter se mora udati kmalu. — Angleži pri Vepeneru so obkoljeni še vedno od Burov, od 2 strani se jim bliža pomoč.

Raznotero. — Železniki minister Witte je prispel preko Trsta v Dalmacijo. — Občinske volitve na Dunaju so razpisane; zato so že razgneti imeniki volilcev na ogled. — V Srbiji so obhajali 15. t. m. 85-letnico ustanka v Tabcu svečano po celi deželi. Listi hvalijo zasluge Obrenovićev za svobodo in samostojnost Srbije. — V Mošćenich v Istri so otvorili novo brzojavno postajo. — Dnó 13. t. m. je umrl v Mariboru monsignor Ivan Orožen, star 81 let. Pokojnik je bil jako čislán mož ter poznat kot neumorno delaven pisatelj. Njegove kronike večine dekani lavantinske škofje so zelo važen vir za slovensko godovino na Štajerskem. — Na Nižje-Avstrijskem je neka dama umrla zadeta od kapi, ker je videla, kako je konjedec zagrabil njenega psička; ki ni imel potrebne marke. — Perzijski sah je na potu v Evropo. Za dlje časa se namerava ustaviti v francoskih Vogezi, kjer se bo zdravil. Od tam obišče razne evropske dvore, in takrat odidejo iz Teherana vsi zastopniki inih držav, da se šahu predstavijo v svojih domovinah. — Na velikonočni ponedeljek je nastal velik požar v občini Stöbern

v iglaskem okraju, kakor poročajo iz Berna. Pogorelo je 25 poslopij, mnogo orodja ter živine. Zažgali so otroci, ki so igrali z žveplenkami. Škode je 900.000 K. Pogorelci so k sreči zavarovani. — Ob enem je pogorelo 21 hiš z raznimi rečmi v Zavadki na Ogerskem. Treščilo je med nevihto v neko hišo, odkoder se je razširil požar na celo vas. — Na Dunaju je bil poveril neki mladi praktikant pri generalni kavcijski banki svoto 3000 K., s katero je šel v Pariz a jo hitro zapravil. Vrnil se je potem na Dunaj ter se sam prijavil redarstvu. Oče je poravnal celi znesek. — Nad 300 Čehov so izgnali iz Nemčije iz okraja Liegnitz. Zakaj? Zato, ker so Čehi.

Narodno gospodarstvo.

Državna podpora. — Ministerstvo poljedelstva je dovolilo vsled prizadevanja dr. Žitnika, kakor piše „Slovenec“, onim notranjskim občinam, katerim je minolo zimo žled polomil sadno drevje, 8000 kron podpore. Tudi dež. zbor kranjski bo dal gotovo podporo, da se saj malo uteši beda. — Da bi pa kdo dal našim ljudem na Goriškem, ki so bili istotako poškodovani po žledu, o tem se molči. Ni čuda! Saj imamo v državnem zboru dva prav klasična zastopnika. Eden za kmeta nima smisla, drugi ga pa noče imeti. Kako pa v deželnem zboru? O tem bomo še govorili.

Za kako dolgo se je zavarovati? — Vazno razsodbo z ozirom na zavarovanje je bilo te dni čitati v časopisih, katero je pa razglasil najvišji sodni dvor. Stvar je ta-le: Izvestna dunajska zavarovalnica je tožila nekoga gospoda, kateri se je zavaroval pri nji za 50.000 kron, da se plača 501 K 36 v., ker je plačal se-le tri četrtletne obroke, dalje plačanje pa ustavil, ker ni hotel biti dalje zavarovan. Zavarovalnica je naglašala, da ni prenehala, kadarkoli bi se zljubilo, temveč da mora biti zavarovanec zavarovan z ozirom na podpisano pogodbo polni dve leti. Toženec je pa trdil, da je zavarovalnemu agentu izrečno rekel, da boje tako dolgo plačeval, kolikor časa bode hotel biti zavarovan. Okrožna sodnija je zavrnila tožbo zavarovalnice iz vzroka, da v pravilih te ni najti določbe, da bi moral zavarovanec biti zavarovan saj 2 leti. Deželna sodnija, kamor se je zavarovalnica pritožila proti razsodbi okrožne sodnije, je pa zrušila razsodbo te ter dala prav zavarovalnici, čes, da je pri zavarovalnicah v obče pravilo, da se plačuje polni dve leti. Zavarovanec se je proti temu pritožil na najvišji sodni dvor, kot na poslednjo instanco, katera je pa zrušila razsodbo deželne sodnije ter definitivno zavrnila tožbo zavarovalnice iz baš istih razlogov kot okrožna sodnija. In take se je izrekla najvišja sodnijska oblast, da ima zavarovanec popolno slobodo: porušiti pogodbo z ozirom na zavarovanje, kadarkoli hoče.

Svetovna razstava v Parizu je bila, kakor je našim čitateljem znano iz „razgleda po svetu“, otvorjena na slovesen način v soboto. Kakšne so bile vse te formalnosti, je čitati tudi tam. Naša naloga pa je, da se pobavimo z razstavo z malo „drugčnega stališča“. Zanimivo n. pr. je za naš vprašanje: poda-li svetovna pariska razstava neposredno inicijativo k daljnim prirejanjem razstav in razstav? Na to odgovarjajo časopisi z „da“. In čitati je že tudi najrazličnejše namere. Belgijanci so proglasili v svojih časnikih, da prirede l. 1905. svetovno razstavo v Bruselju. Amerikanci se nameravajo pokazati z veliko tehniško razstavo vseh svojih novih izdelkov. — Rusi v Petrogradu ali celo v Moskvi. Angleži hočejo tekmovali z Amerikanci ter govoré o prireditvi razstave britanskih strojev v Moskvi. In nemški trgovski listi oznanjujejo radovednim čitateljem, da se nemške trgovske zbornice meij seboj že dogovarjajo glede načina prireditve nemške industrijske razstave itd.

Torej: mnogo projektov. Dal Bog, da se izvrše, kar bo brez dvombe zelo v korist splošnemu napredku.

Razstava pariska pa se ni popolnoma dovršena, ali kljubu temu tako popolna, da podaja dovršen obraz najlepših in najkrasnejših del letos se koncujočega stoletja. Ze „Porte monumentale“ vhod je nekaj preveličastnega. To je bajno krasna visoka kupola obrovskve veličine. Mogote o priliki kaj več izpregovorimo o notranji razredbi razstave, o onih mogočnih drevoredih mej Tuillerijami in Elysejskem poljem, ki se dičijo z imenom Nikolaja II. ter predstavljajo francosko-rusko prijateljstvo, o „Pont des Invalides“, o „Pont de l'Alma“, o „Champ de Mars“, itd. Pariska razstava nudi prelepih stvari, divnih po svojem vstvarjenju in vsega občudovanja vrednih že vsled idej, katere predstavljajo. Pokazuje res napredek današnjega stoletja ter ponosno gleda preko Place de la Concorde v ognjišče prosvete in napredka.

Dr. Hinkovc piše v „N. N.“ iz Pariza: Mi v Parizu pozdravljamo otvorjenje razstave z dvojno radostjo. Ne samo radi tega, ker je došel moment, da se moremo diviti ti razstavi, ki naj bo kakor se pravi, „i filozofija i sinteza celega našega st. letja“, temveč radi mnogo drugega. Vsak obiskovalec najde v razstavi vse, na kar je mislil in ni mislil, o čemur je sanjal in kar si je mislil kot nekaj absolutno nemogočega. Za vse se je skrbelo, na vse mislilo in — vse priredilo.

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

od
Fran Wilhelma
lekarnarja v Neunkirchen
(Spodnje Avstrijsko)
dobiva se v vseh lekarnah. Zavoj stane
2 kroni av. velj.

„Kaj maram za denarje in drugo blago,
ko sem zadovoljen!“ Zadoljen pa je človek le
v ugodnih razmerah in — če je zdrav. In ravno v
tem oziru se še mnogo greši. Vsaki gospodini bi se
zdela grešna razkošnost, če bi si gasil kdo žejno s
šampancem, in vendar se godi še vedno v premo-
gih družinah tako razkošje glede kave. Še marsikateri
gospodini ni znano, da si lahko prav mnogo prihrani,
ni, ako primeže bobovi kavi na polovico Katreiner-
Kneippove sladne kave, in da dobi vrh tega taka kava
prijeten, dober okus in da koristi zdravju. Treba je
samo jedne poskušnje, in vsakdo se prepriča, kako
mного se prihrani in kako zelo zdravilna je ta ka-
vina primes, katere se je udomačila že v slovaških
rodbinah, in da potemtakem mnogo pripomore — k
zadovoljnosti in zdravju.

Maurenčič Franc,

čevljarski mojster
v ulici sv. Antona (Kopačeva hiša) št. 7.

priporoča svojo dobro urejeno čevljarsko
delavnico, kjer postreže z napravo vsako-
vrstnih čevljev bodisi finega izdelka ali
priprostega po vsaki modi. Izdelki so
trpežni ter dobrega usnja. Zagotav-
lja dobro delo in točno postrežbo po
zmernih cenah.

Podpisana priporočata slavnemu občin-
stvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno
prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznevrstne pijače, n
pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinje-
vec, domači tropinovec, fini rum, različna vina,
goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-
Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče
blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,
trgovca v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Zaloga piva

I. kranjske eksp. pivovarne na par
T. Fröhlich-a
na Vrhnik pri Ljubljani,
odlikovana na razstavi v Rimu in Bruslju
s častno diplomom in zlato svečino.
Glavni zastop in zaloga za Gorico in deželo:
Josip Rovani
Gorica — Rabatišče št. 18 — Gorica.

Podružni zalogi:
Ferdinand Žagar, v Gorici, ulica Ascoli št. 25.
(gostilna J. Giuffaria blizu Korna).
Franc Furlan, gostilna na Gorici pri »Rebku«.

Bolj kakor druga leta se letos to iz-
borno pivo posebno odlikuje v dobroti. —
V zalogi se nahaja vedno zveže in dobro ule-
žano, da se lahko cenj. gg. odjemalcem po-
streže v popolno zadovoljstvo.
Priporoča se rojakom v mestu in na
deželi z odličnim spoštovanjem udani
Josip Rovani, glavni zastopnik.

Anton Obidič,

čevljar
v Semeniški ulici šte. 4
v Gorici,
priporoča se
za raznovrstna naročila po meri
za gospe in gospode.
Naročila se izvršujejo hitro.

Glas gre po deželi

da so se testenine „Prve kranjske tovarne testenin Žnidaršič & Va-
lenčič iz Nirske Bistrice“ priljubile v vsakej rodbini kjer so jih
pokusili. Makaroni fidelini in razne vloge za na juho so zanesljivo
prave le v kartonih po 1/2 kg z gornjo firmo.

VELIKA ZALOGA ŠIVALNIH STROJEV IN DVOKOLES SAUNIG & DEKLEVA V GORICI

ulica Municipio št. 1
mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16.

V zalogi imamo nad
100 šivalnih strojev vsa-
ke vrste na razpolago,
kakor za šivilje, krojače,
čevljarje in sedlarje, tudi
za umetno vezenje (Šit-
ckerei). Nahajajo se tudi
v zalogi dvokolesa prvih
tovarn kot avstrijskih in
inozemskih.
(Brez konkurence!)
Cene so od glid. 90 naprej.
Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!
Se toplo priporočamo z odličnim spoštovanjem udani
SAUNIG & DEKLEVA.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirskega in drobnega
blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetlinjce. — Ražni venel. — Mašne
kužilce.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnosti:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje,
krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih
ter na deželi. 2 35 8

KAVA

DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI.

Ivarina je najboljša cikorija.

ZALOGA

PRI

IV. JEBAČINU

V LJUBLJANI.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si usiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak
zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi
kavi, to je cikorija ali: „Kava družbe sv.
Cirila in Metoda v Ljubljani!“

Dobiva se povsod!
Glavna zaloga pri: IVANU JEBAČINU v Ljubljani.

„Goriška ljudska posojilnica“.

Vabilo na redni občni zbor

v smislu § 32. dr. pr., ki bo v dvorani

„Slovenske Gitalnice“ dne 29. aprila t. l. ob 9. predp.

Dnevni red:

1. Potrditev računov za l. 1899.
2. Volitev ravnateljstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Nagrade ravnateljstvu.
6. Poročilo nadzorstva o sklepih seje 30. marca t. l.

V Gorici, 5. aprila 1900.

Nadzorstvo

„Goriške ljudske posojilnice“.

Stajerska
ROGASKA
KISLA VODA Jemljen Styria-vrelec
SVETOŠLAVNA.
krepčevalna pijača. Neprekošana zdravilna voda.

Glavno zastopstvo
Schielin & Müller
V TRSTU.
ulica Acquedotto št. 10.

Mirodilnica (drogerija)

B. Poniž v Gorici,

Tržna ulica, pri sadnem trgu.

V zalogi se vdobiva po skromnih cenah:
Barve suhe in oljate (proste in
v škatlah), pokosti (lake), zamazka
(kit), klej (lim), **karbolinej**, tinta;
cement; čopiči, ščet, šablone; **za-
maški**, gobe, mlo; bencina, sveče,
užigalice, **petrolej**; **špirit**, gelatina,
vinska kislina; **žveplo**, **vitrijol**; cavi
iz kavčuka, galoše; razne soli, olja
in esence, kitova mast, **(štokfižovo
olje)**, zdravilna zelišča; čaj, med,
mineralne vode; cedike (gome),
cerkveno kadilo in kot primesa di-
šeči storaks; razna čistila, gladila
in mazila (kot smirek, steklen papir,
votlič, **kolamaz** itd.); prepase za
kilo, obveze in druge **kirurškične
oprave**; pogača za pse, fosforno-
kislno apno (Futterkaik); lepodišeče
blago (parfumerije); **potrebščine**
za fotografijo itd.

Samo 1 krono za 3 žrebanja.

Zadnji mesec

Glavni dobitki **60.000** kron, **15.000** kron in **12.000** kron
v gotovini z 20% odbitkom.

Srečke banke za invalidne
po 1 krono

- I. žrebanje: 19. maja 1900.
- II. žrebanje: 7. julija 1900.
- III. žrebanje: 10. novembra 1900.

priporočajo: **G. Gentili, A. V. Jona, Michelstädter & Comp., A. Pincherle.**

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštelja št. 2.

Zaloga v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega
štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene plo-
ščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča,
peči, cavi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse
naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico
izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. **Mussbaum-a**
v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga
najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga **Portland** in **Roman-Cementa**, kmetijskih strojev iz
prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.